

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Dahlberg, U., & Karimi, F. (2023). Koldioxidinlagring kräver snabba handlingar men långsiktig planering – “ju tidigare lokalsamhället involveras i processen, desto bättre”. *Åbo Underrättelser* 19.10.2023, sidan 13.

Ulrika Dahlberg, Farid Karimi

Koldioxidlagring kräver snabba handlingar men långsiktig planering – ”ju tidigare lokalsamhället involveras i processen, desto bättre”

ÅU 17.10.2023 16:00

Det här är en opinionstext, åsikterna är skribentens egna.

För att bromsa klimatuppvärmningen och möta de ambitiösa klimatmålen på EU- och nationell nivå, behöver vi använda oss av alla tillgängliga alternativ. Teknologi som koldioxidavskiljning och lagring (så kallad Carbon Capture and Storage, CCS) är en möjlighet, som alla nordiska länder utom Finland har konkreta planer på.

Metoden används bland annat för att ta tillvara koldioxid i energiproduktion och i stål- och cementindustrin, istället för att den släpps ut i luften.

CCS betraktas oftast som en etapp i övergången till en hållbar energiförsörjning och inte som den slutliga lösningen. Den nuvarande regeringen vill främja tillvaratagandet av koldioxid från bioenergiverk och från skogsindustrins fabriker.

Utmaningen i Finland är att det inte finns någon lämplig geologisk formation för att lagra koldioxid under jorden. Norge erbjuder lagringsplatser för andra nordiska länder och Finland kunde utnyttja möjligheten vid behov.

I Finland är den sociala acceptansen för avskiljning och lagring av koldioxid relativt hög, vilket bygger bland annat på en stark allmän tillit till myndigheter och forskare. Saker som oroar allmänheten och olika intressenter är trots allt att koldioxidlagringen ska vara en ursäkt för att fortsätta som förut med att bränna fossila bränslen, eller att tekniken helt enkelt är för dyr. Än så länge är vetskapen om CCS hos allmänheten lägre i Finland än i Norge, Danmark och Sverige.

Industrin visar intresse för möjligheterna, men incentiven för att investera i koldioxidavskiljningsteknologi för att skicka kolet för lagring någon annanstans saknas ännu. Om det inte är dyrare att släppa ut koldioxid än att lagra den sker ingen förändring. Dock finns det möjligheter att utveckla businessmodeller där koldioxiden används som råvara till andra produkter.

Storskaliga och kostnadseffektiva CCS-projekt för lagring av koldioxid under havsytan utvecklas redan i andra delar av Europa och Norden, till exempel i projektet Smeaheia, som kommer att koppla samman europeiska kunder med en massiv lagringsplats för koldioxid i Nordsjön. Transport av koldioxid kommer att ske både med båt och via rör.

Det är inte endast den teknologiska utvecklingen som bestämmer takten för implementering av CCS, utan också olika uppfattningar om teknologin hos politiker, experter och allmänheten. Långsiktiga strategier på politisk nivå behövs för att minska koldioxidutsläppen med hjälp av övergångstekniker som CCS. Långsiktighet skapar också tillit mellan aktörerna och en vilja att investera.

Helhetsbilden är alltid viktig, och teknologiska lösningar får inte ses som ett alternativ till att minska på utsläpp från trafiken, stärka och upprätthålla skogarnas, åkrarnas och våtmarkernas förmåga att lagra kol. De teknologiska lösningarna ändrar inte heller på det faktum att vi måste minimera och effektivisera vår energianvändning. Miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser och fördelar av CCS-projekt måste vägas upp noggrant, både där kolen tas tillvara och där den lagras eller används. Ju tidigare lokalsamhället involveras i processen, desto bättre.

För närvarande verkar det vara omöjligt att uppnå Finlands ambitiösa klimatmål för minskade koldioxidutsläpp i tid utan att beakta alla alternativ, inklusive CCS. Om Finland vill implementera CCS är tiden för det nu. Tid är en nyckelfråga som bör beaktas i alla aspekter, från teknisk utveckling till policyskapande och projektplanering.

För närvarande finns det några projekt under utveckling i de nordiska länderna som Finland skulle kunna utnyttja för att inkludera CCS i sin politiska verktygslåda för att bekämpa klimatförändringarna.

Ulrika Dahlberg

Projektforskare i projektet CCUS ZEN som finansieras av EU vid Jyväskylä universitet och projektledare vid Yrkeshögskolan Novia

Farid Karimi

Universitetslektor och forskningsgruppsledare för Transition for Secure and Sustainable Societies (TS3) vid Jyväskylä universitet

ÅU
